

2023-03-27 Nr. NV-675

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-239(2), 23-240(2) TAIS-22-17616(3), 22-17617(3)		DĖL NEFORMALIOJO SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO IR TĘSTINIO MOKYMOSI ĮSTATYMO NR. VIII-822 2, 4, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 9-1 STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Įstatymo projektas)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Švietimo, mokslo ir sporto ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Poreikį keisti Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymą (toliau – Įstatymas) sąlygoja siekis teisinio reguliavimo priemonėmis sukurti sistemiškai veikiančias paskatas suaugusiems asmenims plėtoti bendrąsias ir su profesine veikla susijusias kompetencijas. Kaip pagrįsdami duomenimis nurodo Įstatymo projekto rengėjai, dabartinė mokymosi visą gyvenimą (toliau – MVG) politika Lietuvoje yra fragmentuota (suaugusiųjų neformaliojo mokymo ir perkvalifikavimo paslaugos yra priskirtos bent 3 ministerijų ir joms pavaldžių įstaigų kompetencijai – Švietimo, mokslo ir sporto, Ekonomikos ir inovacijų bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoms), o suaugusiųjų neformalusis švietimas nepakankamai atliepia asmens ir darbo rinkos poreikius. Bendros sistemos nebuvimas sudaro sąlygas plėtotis atskiroms, fragmentuotoms priemonėms kompetencijų tobulinimui ar perkvalifikavimui. Tai lemia, kad neidentifikuojami ir nenustatomi bendri šalies investavimo į kompetencijų tobulinimą prioritetai, neveikia vienoda informacijos pateikimo sistema ir kokybės užtikrinimo principai. Šių fragmentuotų priemonių kontekste sudėtinga didinti mokymosi prieinamumą, teikiamos paslaugos yra orientuotos į siauras tikslines grupes, o nepakankamas informuotumas apie suaugusiųjų mokymosi naudą ir galimybes lemia motyvacijos, reikalingos dalyvauti suaugusiųjų mokymosi programose, trūkumą.

Rengti Įstatymo projektą taip pat paskatino:

- 2021 m. kovo 4 d. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas, kuriame išdėstytas siekis sukurti socialiniu požiūriu stiprią Europą, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama piliečių įgūdžiams tobulinti, o Lietuva įsipareigojo iki 2030 m. pasiekti, kad mokymosi veikloje kasmet dalyvautų bent 53,7 proc. 25–64 metų amžiaus žmonių;
- ES Tarybos rekomendacija dėl individualių mokymosi sąskaitų, kurioje siūloma šalims narėms papildyti esamas priemones ir tolesnį politinių įsipareigojimų įgyvendinimą, įgalinant asmenis ir suteikiant jiems paramą bei priemonių, kurių jiems reikia įgūdžių tobulinimo ar persikvalifikavimo tikslais visais įgūdžių lygmenimis;
- Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos 2021 m. Lietuvai parengtoje įgūdžių strategijoje išskirtos aukšto lygio rekomendacijos – didinti informuotumą apie suaugusiųjų mokymosi naudą ir galimybes, internete teikiamą informaciją apie suaugusiųjų mokymosi naudą, galimybes ir finansavimą skelbiant vieno langelio principu veikiančiame interneto portale;
- Lietuvos švietimo politikos 2021–2030 m. įsipareigojimas sukurti ir įdiegti mokymosi visą gyvenimą tikslinės finansinės paramos sistemą, suteikiančią galimybę didelei visuomenės daliai gauti paramą mokymui(si) ir savo nuožiūra ją panaudoti profesinėms ir bendrosioms kompetencijoms įgyti, bei išplėtoti senjorų mokymosi galimybes.

Poreikis keisti Įstatymą taip pat siejamas su siekiu patikslinti nuostatas, susijusias su vyresnio amžiaus asmenų neformaliuoju švietimu ir tęstiniu mokymusi.

Atsižvelgiant į Vietos savivaldos įstatymo pakeitimus, kuriais įtvirtintas naujas vietos savivaldos modelis, būtina atitinkamai pakeisti ir Įstatymo nuostatas.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Teikiamais Įstatymo pakeitimais siekiama:

- įtvirtinti vieno langelio (Individualių mokymosi paskyrų, toliau – IMP) elektroninę informacinę sistemą ir jos veikimo principus, kad suaugusieji asmenys galėtų lengvai rasti informaciją apie neformaliojo mokymosi galimybes, aukštos pridėtinės vertės, skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos darbo rinkoje poreikius atitinkančias kompetencijas teikiančias programas ir pretenduoti į valstybės finansavimą;
- didinti galimybes ir gerinti sąlygas suaugusiems asmenims tobulinti kompetencijas, aiškiau reglamentuojant neformaliojo suaugusiųjų švietimo organizavimą ir finansavimą.

Įstatymo projekte apibrėžiama kuriama IMP sistema, nustatomos IMP sistemoje skelbiamų programų atrankos ir kokybės užtikrinimo principinės nuostatos, įtvirtinamas bendradarbiavimas su Socialinės apsaugos ir darbo bei Ekonomikos ir inovacijų ministerijomis, apibrėžiami IMP sistemos valdymo grupės veikimo principai. Siekiant tikslingo investavimo į valstybei reikalingas švietimo kryptis bei tikslines asmenų grupes, Įstatymo projekte numatoma, jog Vyriausybė ne rečiau nei kartą per dvejus metus tvirtins prioritетines IMP sistemoje teikiamų valstybės finansuojamų programų sritis ir prioritетines asmenų grupes, o IMP sistemos valdymo grupė kasmet teiks svarstyti IMP sistemos veikimo ataskaitą ir siūlymus dėl IMP sistemos veikimo Vyriausybės komisijai nacionalinei žmogiškųjų išteklių stebėsenai koordinuoti.

Projekto rengėjai nurodo, kad kuriama sistema galės pasinaudoti ir kitos ministerijos, vykdančios intervencijas įgūdžių srityje. Tokiu atveju informacija ir finansavimo galimybės suaugusiems būtų pateikiamos vieno langelio principu veikiančioje sistemoje, o įdiegus bendrą koordinavimo sistemą, kurioje būtų priimami sutarimai dėl sistemos veiklos krypčių, atsirastų sąlygos kryptingai plėtoti suaugusiųjų neformaliojo švietimo sistemą ir reaguoti į atsirandančius įgūdžių poreikius.

Siekiant didinti galimybes ir gerinti sąlygas vyresnio amžiaus asmenims nuolat tobulėti ar tobulinti kompetencijas, siūloma atsisakyti nebeaktualios nuostatos, teigiančios, kad trečiojo amžiaus universitetu gali būti laikoma ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programa, aiškiau apibrėžiamas trečiojo amžiaus universitetų finansavimo reglamentavimas, sudarant sąlygas finansavimą gauti iš valstybės biudžeto ir (ar) savivaldybės biudžeto.

Įstatymo projektu keičiamas įstatymas taip pat suderinamas su 2023 m. balandžio 1 d. įsigaliosiančiu Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1268.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

IMP sistemai įgyvendinti numatoma sukurti Individualių mokymosi paskyrų informacinę sistemą (toliau – IMP IS), funkcionuojančią kartu su viešajai erdvei, rinkodarai ir populiarinimui bei profesiniam orientavimui skirtu tinklalapiu. IMP sistemos tinklalapyje bus teikiama informacija apie įgūdžių tobulinimo galimybes pasinaudojant viešosiomis ir privačiomis (darbdavio, asmens ar kt.) lėšomis, konsultavimo galimybes, įgūdžių tobulinimo programų pasirinkimą ir mokymo teikėjus, ataskaitos ir kt. Asmenims, siekiantiems mokytis, ir mokymosi teikėjams IMP informacinėje sistemoje bus sukuriamos paskyros. Paskyroje teikėjai administruos savo pasirinktas programas, formuos mokymosi grupes ir pan., o asmenys savo paskyroje atliks mokymosi programų pasirinkimą, sudarys mokymosi sutartis, fiksuos dalyvavimo procesą.

Įstatymo projekto lydimajame medžiagoje nurodoma, kad IMP IS kuriama LAMA BPO bendrojo priėmimo sistemos pagrindu, taip užtikrinant nuoseklumą naudojant esamą efektyviai ir kokybiškai veikiančią sistemą. IMP sistemos valdytoju taptų Europos socialinio fondo agentūrai (ESFA). Įstatymo projekte taip pat siūloma sudaryti IMP sistemos valdymo grupę, į kurią atstovus deleguotų šioje sistemoje dalyvaujančios ministerijos (šiuo metu tai yra Ekonomikos ir inovacijų, Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija) ir šios sistemos veiklą užtikrinančios institucijos.

Įstatymo projekto rengėjų teigimu, įvardintos institucijos yra pasirengusios sistemos plėtojimui ir detalios jų veiklos bei jų finansavimas yra numatytas IMP sistemos sukūrimo projekte, kuris bus finansuojamas Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano lėšomis.

Planuojama, jog Įstatymo projekte numatomomis mokymosi galimybėmis iki 2026 m. pasinaudos bent 21 600 18-65 metų amžiaus asmenų, kurie naudodamiesi bendra IMP sistema baigs mokymo programas, iš kurių bent 40 proc. būtų skirtos skaitmeniniams įgūdžiams tobulinti (į šį rodiklį nebus įtraukiami asmenys, kurie užsiregistravo, tačiau nebaigė mokymo programas). Vertinant finansavimo programos pratęsimo galimybes, planuojama, kad šis finansavimas bus skiriamas apytiksliai iki 2030 m., ir tai sudarys sąlygas patobulinti kompetencijas maždaug 100 tūkst. asmenų. Planuojama, jog vienam asmeniui bus skiriama iki 500 Eur kompetencijų tobulinimui finansuoti, asmuo pasinaudoti parama galės vieną kartą per 5 metų laikotarpį.

Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimui skirti valstybės biudžeto lėšų nereikės. Nuostatoms, susijusioms su

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

IMP sistemos sukūrimu ir mokymosi galimybių finansavimu, įgyvendinti bus skiriamas Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytas finansavimas – 18,2 mln. Eur. Šios lėšos užtikrins sistemos veikimą iki 2026 m. III ketv. Papildomai mokymosi galimybių finansavimas bus užtikrinamas naudojant Europos socialinio fondo lėšas, tam skiriant daugiau nei 40 mln. Eur. Šis finansavimas bus skiriamas apytiksliai iki 2030 m. Atsižvelgiant į tai, kad ne visi asmenys galėtų pasinaudoti IMP sistemos teikiamomis naudomis, numatoma skirti papildomas lėšas šioms tikslinėms grupėms: iki 2 mln. Eur – trečiojo amžiaus universitetams finansuoti; iki 2 mln. Eur – bendrojo ugdymo nebaigusiujų suaugusiųjų asmenų įtraukimui į švietimo sistemą; iki 13 mln. Eur – suaugusiųjų švietimui skatinti savivaldybėse (koordinatoriams stiprinti, specifiniams veiklos algoritmams, žemos kvalifikacijos asmenims pritraukti).

STEBĖSENA

Projektų lydimajame medžiagoje nurodoma, kad IMP sistemos savininkas Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bus atsakinga už pagrindinių rodiklių (įtvirtintų NPP, ŠPP ir priemonės aprašymo lygmenyse) pasiekimą, stebėjimą kaip kinta ES lygmeniu matuojami suaugusiųjų švietimo rodikliai.

IMP sistemoje bus sudaryta galimybė stebėti šiuos kiekybinius rodiklius: IMP sistemoje paskyrą atsidariusių asmenų bei teikėjų skaičių, besimokančiųjų asmenų skaičių, mokymų programą pradėjusių ir baigusius asmenų skaičių, aktyvių mokymo programų, esančių IMP sistemoje, skaičių, mokymo programų skaičiaus pasiskirstymą filtruojant pagal švietimo sritis ir jas pasirinkusių asmenų skaičių. Prireikus būtų įmanoma sudaryti galimybę stebėti ir kitus IMP sistemoje generuojamus duomenis pagal pageidaujamus parametrus.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektų rengėjai nurodo, jog 2021 m. gegužės 31 d. švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu buvo sudaryta darbo grupė (Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacijos, Užimtumo tarnybos, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro, „Investuok Lietuvoje“ atstovai) siūlymams Įstatymo pakeitimo projektui bei Individualių mokymosi paskyrų modeliui parengti. Pagal pateiktus siūlymus kurtas Individualių mokymosi paskyrų sistemos modelio aprašymas ir parengtas teikiamas Įstatymo projektas.

Dėl IMP sistemoje dalyvausiančių mokymo teikėjų pritraukimo vykdyti nuotoliniai konsultaciniai susitikimai su aukštosiomis ir profesinėmis mokyklomis, privačiais mokymų teikėjais.

2021 m. liepos 1 d. organizuotas Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybos posėdis, kurio metu buvo aptarta kuriama neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistema, veikianti vieno langelio principu, bei pristatytas Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo pakeitimo projektas.

2022 m. rugsėjo 29 d. rengta strateginė sesija su projekto partneriais Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centru, Europos socialinio fondo agentūra, Lietuvos aukštojo mokslo asociacija bendrajam priėmimui organizuoti bei suinteresuotomis Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacijos, Užimtumo tarnybos, Vyriausybės kanceliarijos atstovais, jos metu pasiūlyta IMP IS administravimo ir finansavimo tvarką bei kokybės vertinimo tvarką nustatyti atskirais tvarkos aprašais. Į pastabas atsižvelgta.

2022 m. gruodžio 2 d. organizuotas pasitarimas su projekto, įgyvendinamo remiantis Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmu „Įdiegti vieno langelio principu veikiančią elektroninę sistemą, įgyvendinančią bendros MVG sistemos modelį ir teikiančią informaciją gyventojams apie kompetencijų plėtojimo programas“, partneriais Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centru, Europos socialinio fondo agentūra, Lietuvos aukštojo mokslo asociacija bendrajam priėmimui organizuoti. Gautos pastabos dėl įgaliojimų administruoti IMP IS institucijų kiekio, sąvokų, apibūdinančių IMP sistemą. Pastabos įvertintos ir į jas atsižvelgta.

2023 m. sausio 20 d. Vyriausybės komisijos nacionalinei žmoniškųjų išteklių stebėsenai koordinuoti posėdyje pristatytas ir svarstytas Individualių mokymosi paskyrų sistemos modelis ir jo įtvirtinimas Įstatyme.

2023 m. vasario 10 d. įvyko antrasis Vyriausybės komisijos nacionalinei žmoniškųjų išteklių stebėsenai koordinuoti posėdis, kurio metu pristatyti siūlymai dėl tikslinių grupių ir prioritetinių mokymų sričių, finansuojamų per Individualių mokymosi paskyrų sistemos modelį, nustatymo.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Įstatymo projektas teiktas derinti Kultūros ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Teisingumo

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Finansų ministerijai, Lietuvos universitetų rektorių konferencijai, Lietuvos kolegijų direktorių konferencijai, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijai, Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacijai, Nacionaliniam švietimo NVO tinklui.

Gautos išvados darbo tvarka suderintos su Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Kultūros ministerija, Finansų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija informavo, kad projektui pastabų neturi.

Pastabas Įstatymo projektui pateikė Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“, visuomeninė organizacija „Senjorų pasaulis“.

Minėtos organizacijos su ministerijos argumentacija supažindintos pateikiant informaciją elektroniniu paštu. Nacionalinio švietimo NVO tinklo, visuomeninės organizacijos „Senjorų pasaulis“, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos buvo neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, pateikiami pastabų derinimo pažymoje.

Įstatymo projektas patikslintas atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Socialinės politikos grupės pastabas ir pasiūlymus. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos, į kurias buvo atsižvelgta iš dalies, pateikiamos pastabų derinimo pažymoje.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Atkreiptinas dėmesys, kad 2023 m. vasario 23 d. Vyriausybei kartu su Įstatymo projektu buvo teiktas Užimtumo įstatymo 39-3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas. Po Įstatymo projekto patikslinimo pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Socialinės politikos grupės pastabas ir pasiūlymus, Vyriausybei Užimtumo įstatymo pakeitimo projektas nepateiktas.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Kristina Miliauskaitė

Socialinės politikos grupės patarėja